

วารสาร นาคบุตรปริทรรศน์

Nakhabut Paritat Journal

ISSN 3027-7779 (Online)

ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567 Vol. 16 No. 3 September - December 2024

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 1 หมู่ 4 ต.ท่าจิว อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80280
Research and development institute Nakhon Si Thammarat Rajabhat University 1 Moo 4, Tha Ngio, Mueang, Nakhon Si Thammarat 80280

Received: August 16, 2022

Revised: December 9, 2024

Accepted: December 27, 2024

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐาน
เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม ของนักเรียนโรงเรียนเนินสะอาดวิทยาคม

Social Problems based Learning Management to Develop the Social Intelligence
of Students at Noensa-ard Wittayakom School

ชชล บัวศรี *

อัจฉรา ศรีพันธ์

ปริญญา สร้อยทอง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: kaem.khachon@gmail.com

Khachon Buasri*

Atchara Sriphan

Parinya Soythong

Faculty of Education Naresuan University

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม ของนักเรียน โรงเรียนเนินสะอาดวิทยาคม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ศึกษาการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของผู้เรียนในปัจจุบันและเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม ใช้วิธีการวิจัยผ่านการสัมภาษณ์ โดยเก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนสังคม บุคลากรทางการแพทย์ บุคลากรด้านจิตวิทยา และใช้คู่มือครูกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเนินสะอาดวิทยาคม รวมทั้งสิ้นจำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบ สัมภาษณ์บุคลากรครู บุคลากรทางการแพทย์ และบุคลากรทางด้านจิตวิทยา และคู่มือครู มีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ สร้างข้อสรุป และการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผ่านนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจำแนก ประเด็นตามที่กำหนด ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของผู้เรียน ปัจจุบันของการจัดการเรียนด้านหลักสูตร ยังไม่มีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาความฉลาดทางสังคมที่แน่ชัด การสอนโดยใช้ปัญหาสังคมยังมีน้อย ยังไม่มีแนวทางการวัดและประเมินผล ด้านความฉลาดทางสังคมที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางในการประกอบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลการเรียนรู้ 4) ด้าน ประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ และนำแนวทางดังกล่าวไปพัฒนาการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ รูปแบบ A4 ดังนี้ A 1 – Assigning problems การให้โจทย์ปัญหา A 2 – Analyzing problems วิเคราะห์ปัญหา A 3 - Accepting ยอมรับพฤติกรรม A 4 – Actioning พฤติกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง นำไปสู่การพัฒนาความฉลาด ทางสังคมของผู้เรียนทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ 1) การรู้สถานการณ์ 2) การแสดงออก 3) ความจริงใจ 4) ความชัดเจน 5) ความเห็นอกเห็นใจ จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผู้เรียนเกิดความฉลาดทางสังคม โดยผู้เรียนปฏิบัติตนได้อย่าง เหมาะสมตามสถานการณ์ แสดงออกในสร้างมิตรภาพ คำพูดมีความน่าเชื่อถือ และโน้มน้าวเพื่อนได้ จนสามารถ ต่อยอดการเรียนรู้สู่การจัดกิจกรรมร้องเพลงเปิดหมวก ช่วยเหลือบ้านนักเรียนประสบอัคคีภัยและกิจกรรมกล้าอาสา ปันรอยยิ้ม โครงการคนดีศรีสองแควของจังหวัดพิษณุโลก เพื่อร่วมสร้างจิตสาธารณะ ช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมและ ร่วมกันสร้างห้องน้ำให้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐาน; ความฉลาดทางสังคม; ปัญหาสังคม

Abstract

research on Social problems based learning management to develop social intelligence of students at Noensa-ard Wittayakom School. This is a qualitative research. The objective of this study was to study the learning management model in the social studies learning subject group. Religion and culture to develop the social intelligence of learners today and to develop a model of learning management using social problems as a base for social intelligence development. Use research methods through interviews and observations. The data were collected by interviewing social teachers. medical personnel Psychology personnel and use the teacher's guide with students in Mathayomsuksa 5/1 at Noensa-ad Wittayakom School total of 23 persons. medical personnel and personnel in psychology. Teacher's manual, there was an interview form of the

data. and content analysis It is a qualitative data analysis. through using the information obtained from the study to classify the issues as specified The credibility of the data was examined by a triangular approach to data collection methods.

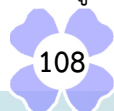
The results of the research revealed that the current curriculum management There is no definitive course on the development of social intelligence. Teaching using social problems is still scarce. There are no clear guidelines for measuring and evaluating social intelligence. The researcher therefore studied the guidelines for effective learning management, consisting of 5 components: 1) curriculum 2) learning management 3) learning outcomes 4) learning evaluation, and 5.) in terms of environment and learning atmosphere and applied the aforementioned approach to develop learning management using social problems as a base to develop social intelligence. It was found that the appropriate learning management was A4 format as follows: A 1 -Assign problems. 2- Analyze problems A 3- Accept behavior A 4-Actions Develop behavior This leads to the development of learners' social intelligence in 5 aspects as follows: 1) situational awareness 2) expression 3) sincerity 4) clarity 5) compassion From the research results, it can be concluded that Learners develop social intelligence. The learners behave appropriately according to the situation. show off in friendship words are reliable and convince friends until able to extend the learning to organize the opening-hat singing event Helping students' homes affected by fire and volunteering to share smiles Good People Si Song Khwae Project of Phitsanulok Province to contribute to building a public spirit Help others in society and jointly build a toilet for their classmates in Grade 5 until it

Keywords: Social problems-based learning management; social intelligence; social problems

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อออนไลน์ สะท้อนให้เห็นว่าเกิดจากการใช้ความรุนแรงเพื่อแก้ปัญหาของคนในสังคมมีจำนวนมากขึ้น ดังข่าวต่อไปนี้ “ตร.ลงพื้นที่พิสูจน์จุดเผาถังยาง น้องปอ มั่นใจแฟนหนุ่มทำคนเดียว ตำรวจตรวจสอบจุดเกิดเหตุที่ นายแม้ว อายุ 18 ปี นำศพคู่หมั้นสาว ไปเผาถังยางภายในป่าลึกท้ายสวนยางพารา” (Thairath online, 2021) และ “เด็กชายเรียน ม.3 ถูกเพื่อนแทงตอนพักเที่ยง 3 แผล ที่คอ หน้าอก กลางหลัง อาการสาหัส ต้องผ่าตัดด่วน แม่ช็อกและไม่เชื่อว่าสาเหตุจากลูกแก๊งเพื่อนคู่กรณีตั้งแต่ ม.1 จนอีกฝ่ายเก็บกด ตามที่โรงเรียนแจ้งมา เพราะไม่ใช่นิสัยของลูก ทั้งยังขอให้ไม่เอาเรื่องอีก” (Thairath online, 2021) จากข่าวดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นสัญญาณเตือนว่าภูมิคุ้มกันทางสังคมเริ่มอ่อนแอลง เพื่อให้ตระหนักว่าปัญหาความรุนแรงก็เป็นปัญหาสังคมเป็นที่สำคัญ ที่ต้องได้รับการแก้ไข และอย่าปล่อยให้ข่าวทำร้ายร่างกายกลายเป็นข่าวร้ายวันทีคนไทยพบเจอกันเป็นเรื่องปกติเลย (Luankaew, 2020)

จากข่าวที่แสดงถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น มองว่าปัจจุบันคนไทยดูเหมือนจะเริ่มมีปัญหาในด้านความฉลาดทางสังคม เช่น การมีเพื่อนหรือคนรู้จักที่มีพฤติกรรมแสดงออกมากผิดปกติหรือไม่ควรจะพูดหรือแสดงออก พูดเสียดสี ส่อเสียดผู้อื่น แต่ก็ไม่สนใจเนื่องจากคิดว่าตนเองมีสิทธิ์ในการพูด ในการแสดงออก และมักจะชอบอ้างกับตนเองว่า “เป็นคนพูดตรง” คนกลุ่มนี้คือตัวอย่างของพวกที่เริ่มมีปัญหากับความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) ได้ (Decharin, 2015) ความฉลาดทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญ และควรทำความเข้าใจกันให้ดีก่อน ความฉลาดทางสังคม คือ ความสามารถของบุคคลที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม มีการรับรู้ เข้าใจ และตระหนัก

ถึงความต้องการของสังคม การมองโลกในแง่ดี (positive thinking) การให้ความช่วยเหลือผู้คนในสังคม อันนำไปสู่ การปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเหมาะสมต่อสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในสังคม มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคม ทำให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (Bunsiricharungrat, 2015) ปัจจุบันหลาย ๆ ภาคส่วนขององค์กร ได้ให้ความสำคัญและเน้นย้ำว่าเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของมนุษย์ นอกจาก จะมีไอคิว (IQ) และอีคิว (EQ) แล้ว ต้องมีความฉลาดทางสังคมเข้าไปร่วมด้วย โดยความฉลาดทางสังคมนั้นเป็น ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของผู้คนและสังคมรอบข้างได้เป็นอย่างดี ใครที่เข้าใจ คนรอบข้างหรือยอมรับในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เปลี่ยนแปลงได้ก็จะสามารถใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางสิ่งเหล่านั้นได้ อย่างมีความสุข เรียกว่ามีความฉลาดทางสังคมสูง (Kongsomchit, 2016)

จากแผนการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย พุทธศักราช 2560-2579 มองว่าระบบการศึกษาเป็นกลไกหลัก ของการขับเคลื่อนประเทศ คุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาวัตถุประสงค์ในการจัด การศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะที่ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับทบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้มีเป้าหมาย คือ ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะ พื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากในประเทศไทยปัจจุบันยังมิ ความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการที่ ประชาชนขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วน ใหญ่ นำไปกรขาดความฉลาดทางสังคมของตัวบุคคลที่มีสูงสังคม จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา ให้สอดคล้องกับความเป็นไปของสังคมในปัจจุบัน ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (The Secretariat of the Education Council, 2017)

รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสังคม การอยู่ร่วมกัน ในสังคม นำมาเพื่อให้เกิดความสุขและการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้สามารถปรับ ตนเอง กับบริบทสภาพแวดล้อมจนนำไปสู่การเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยม ที่เหมาะสม โดยกำหนดไว้ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ส. 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและ วัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข สอดคล้องกับตัวชี้วัด ม.4-ม.6 ปฏิบัติตน และมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมไทย (Ministry of Education, 2008) และการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเป็นวิชาที่ให้ มุมมองการคิดกับผู้เรียนถึงสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ซึ่งการเรียนรู้จากปัญหาก็ถือว่าได้รับความนิยม เพราะทำให้เกิดมุมมองจากสิ่งที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอการจัดการ เรียนรู้ที่เหมาะสมกับการศึกษาปัญหาสังคมซึ่งผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นปัญหาสังคมที่ครูเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดจากสถานการณ์ ข่าว เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัว ผ่านบริบทชุมชน เน้นสะอาด ซึ่งเป็นชุมชนเกษตรกรรม มีปัญหาที่พบบ่อย เช่น ปัญหาเด็กแว้น ปัญหายาเสพติด เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิด ผลกระทบกับสมาชิกในชุมชน โดยการจัดการเรียนรู้นี้ เป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย และเข้าใจบริบทชุมชน เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น มีการแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยจึงเห็นรูปแบบการจัดการ เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการกระบวนกรคิดและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดจากการ ขาดความฉลาดทางสังคมไปพร้อมกันได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยจึงมองเห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐาน เพื่อพัฒนา ความฉลาดทางสังคมจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาไปเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม

ตามแผนการศึกษาของชาติ พุทธศักราช 2560-2579 เป็นคนดีในสังคม สามารถอยู่ในสังคมโดยไม่สร้างปัญหา และ เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้ สิ่งที่สำคัญคือตัวบุคคล ขาดความฉลาดทางสังคม ซึ่งสวนทางกับความต้องการของสังคมที่ต้องการให้ประชาชนทุกคนมีความฉลาดทางสังคม ผู้วิจัยจึงคิดว่ากระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาความฉลาดทางสังคมได้อย่างเต็มที่มีนั้น ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้มุมมองในการอยู่ร่วมกัน โดยนำปัญหาสังคมมาเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความฉลาดทางสังคมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และเมื่อผู้เรียนมีความฉลาดทางสังคมแล้ว นั้นก็สามารถจะพัฒนาชุมชน สังคมที่ตนเองอยู่นั้นให้มีสภาพที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่ระบุว่าสร้างผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย คุณธรรม จริยธรรม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของตัวผู้เรียนและคนในชุมชน จนนำมาซึ่งความสุขในการดำรงชีวิต พร้อมสำหรับการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของผู้เรียนในปัจจุบัน
2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม

ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) บุคลากรครูของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 คน 2) บุคลากรทางการแพทย์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 1 คน 3) บุคลากรทางด้านจิตวิทยา ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 2 คน 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเนินสะอาดวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 17 คน รวมทั้งสิ้น 23 คน

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ ทำได้ตั้งขั้นตอนนี้ ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์ การจัดทำคู่มือครู ร่างแนวคำถามในการสัมภาษณ์และจัดทำแผนการจัดการเรียนลงในคู่มือครู หลังจากนั้นทำประเมินความเหมาะสมของแนวคำถามสัมภาษณ์ และคู่มือครูว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ พร้อมเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งทางด้านเนื้อหาและด้านการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา พร้อมนำไปใช้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในการสอบถามและสัมภาษณ์ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการคัดเลือกไว้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตัวเองจากกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคลตามแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อช่วยในการสัมภาษณ์ และเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน 1) ทำการตรวจสอบแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่มีข้อความสมบูรณ์มาทำการแยกหมวดหมู่เพื่อทำการวิเคราะห์ 2) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ และจัดบันทึก และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการกระทำกับข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ผู้วิจัยเลือกการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Method triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบโดยพิจารณาจากการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่แตกต่างกัน โดยเริ่มเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ แล้วนำมาบันทึกเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสัมภาษณ์และการซักถาม พร้อมกับศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม ออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ศึกษาการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของผู้เรียนในปัจจุบัน โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนเกี่ยวกับความฉลาดทางสังคม จากการสัมภาษณ์ของสถานศึกษา ครูผู้สอนแต่ละบุคคลใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งข้อมูลที่น่ามาเสนอโดยรวบรวมผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งบุคลากรครูของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม บุคลากรทางการแพทย์ บุคลากรทางด้านจิตวิทยา พบประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

1) ยังไม่มีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคมที่แน่ชัด โดยครูผู้สอนใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) เพียงเท่านั้น ครูทำได้เพียงการนำหลักสูตรแกนกลางฯ มาใช้และพัฒนากิจกรรมและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของตนเอง ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนในแต่ละสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนเรื่องความฉลาดทางสังคมที่มีความแตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา

2) การสอนโดยใช้ปัญหาสังคมยังมีน้อย การจัดการเรียนการสอนในคาบเรียน มีการสอดแทรกปัญหาสังคมในปัจจุบันให้กับผู้เรียนน้อย หรือแม้แต่การเรียนรู้ปัญหารอบตัวผู้เรียนเองด้วย ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจสภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นและไม่เห็นความสำคัญของปัญหาสังคมที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน และไม่สามารถมองว่าผู้เรียนสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นได้

3) ยังไม่มีแนวทางการวัดและประเมินผลด้านความฉลาดทางสังคมที่ชัดเจน การวัดและประเมินผลด้านความฉลาดทางสังคมเกิดขึ้น เกิดจากการใช้แบบวัดพฤติกรรมของครูผู้สอนเอง ไม่มีรูปแบบการวัดที่เป็นส่วนกลางที่ชัดเจน ทำให้การวัดและประเมินผลด้านความฉลาดทางสังคมของผู้เรียนมีความแตกต่างกัน และไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม โดยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาความฉลาดทางสังคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลการเรียนรู้ 4) ด้านประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งนี้ประกอบกับการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ด้านหลักสูตร ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) และหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษา พุทธศักราช 2561 เกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน พร้อมบูรณาการเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามมาตรฐานและตัวชี้วัด เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่ความฉลาดทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือครู เรื่อง ปัญหาสังคมไทย ในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน ผ่านกระบวนการกลุ่ม ร่วมกัน วิเคราะห์จากสภาพปัญหาในชุมชนของตนเอง โดยผ่านรูปแบบ A 4 ซึ่งประกอบไปด้วย A 1-Assigning problems การให้โจทย์ปัญหา

ให้ผู้เรียนสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนเพื่อรับทราบถึงปัญหาชุมชนที่แท้จริง A 2-Analyzing problems วิเคราะห์ปัญหา ร่วมกันสะท้อนปัญหาจากการสัมภาษณ์นั้นในชั้นเรียน ผู้เรียนเข้าใจสภาพปัญหาสังคม รู้สาเหตุของปัญหาสังคม ที่เกิดขึ้น พร้อมนำเสนอสาเหตุและวิเคราะห์ที่มาของปัญหาสังคมได้

3) ด้านการวัดผลการเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์ผู้เรียน พฤติกรรมก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้ของตนเองในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งวัดผลการเรียนรู้ของตนเองผ่านเครื่องมือแบบวัดการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น โดยการวัดผลการ เรียนรู้ จัดอยู่ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ A4 เป็น A 3-Accepting ยอมรับพฤติกรรม มีทิศทางที่ดีขึ้น

4) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนบอกเล่าถึงพฤติกรรมของตนเองที่เกิดขึ้น ทั้งด้านดี และไม่ดี พร้อมกับนำเสนอแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของตนเอง ผ่านการสัมภาษณ์ผู้เรียนให้เห็นมุมมอง วิธีคิดของ ผู้เรียนหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม พร้อมทั้งตรวจสอบการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของทางโรงเรียนที่จัดขึ้น โดยชั้น ตอนนี้จัดอยู่ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ขั้นตอน A 4-Actioning พฤติกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง

5) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้โดยการ จัดห้องเรียนให้น่าอยู่ อากาศถ่ายเท มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีบอร์ดความรู้ มุมหนังสือ เมื่อถึงเวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรทั้งผู้สอนกับผู้เรียน ด้วยคำพูดและกิจกรรมเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจ เพื่อดึงดูดความสนใจ หรือสร้างปฏิสัมพันธ์จากการเล่นเกมระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันเอง พร้อมทั้งร่วมกันสร้างข้อตกลงในชั้นเรียนด้วย

2. พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม โดยพัฒนาตาม แนวทางในการประกอบการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการ เรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลการเรียนรู้ 4) ด้านประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนรู้ พร้อมทั้งใช้รูปแบบที่เหมาะสม ดังนี้ A 1-Assigning problems การให้โจทย์ปัญหาโดยการให้ผู้เรียนศึกษา ปัญหาจากในชุมชน A 2-Analyzing problems วิเคราะห์ปัญหาที่ได้ลงพื้นที่ชุมชน A 3-Accepting ยอมรับ พฤติกรรม ของบุคคลที่ทำให้เกิดปัญหา A 4-Actioning พฤติกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง ของบุคคลที่สร้างความฉลาด ทางสังคมและลดปัญหาสังคมลง เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงได้ผลการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของผู้เรียน ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม โดยสามารถพัฒนาความฉลาดทาง สังคมทั้ง 5 ด้านได้ดังนี้

2.1 การรู้สถานการณ์ ผู้เรียนเข้าใจความรู้สึกของเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากขึ้น ผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์สภาพ ปัญหาสังคมและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม เช่น สามารถควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้ ผู้เรียนไม่ทำให้เกิดการทะเลาะกันระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียน จนสามารถทำงานกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนประสบความสำเร็จมากขึ้น

2.2 การแสดงออก ผู้เรียนมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้อื่นนอกห้องเรียนได้ แสดงออกด้วยรอยยิ้มกับผู้อื่น มีคำพูดที่เป็นมิตร พูดคุยด้วยคำพูดที่ไพเราะน่าฟัง ผู้เรียนมีความเป็นผู้นำมากขึ้นในการ เป็นตัวอย่างแก่รุ่นน้องและควบคุมดูแลรุ่นน้องในระดับชั้นอื่นได้

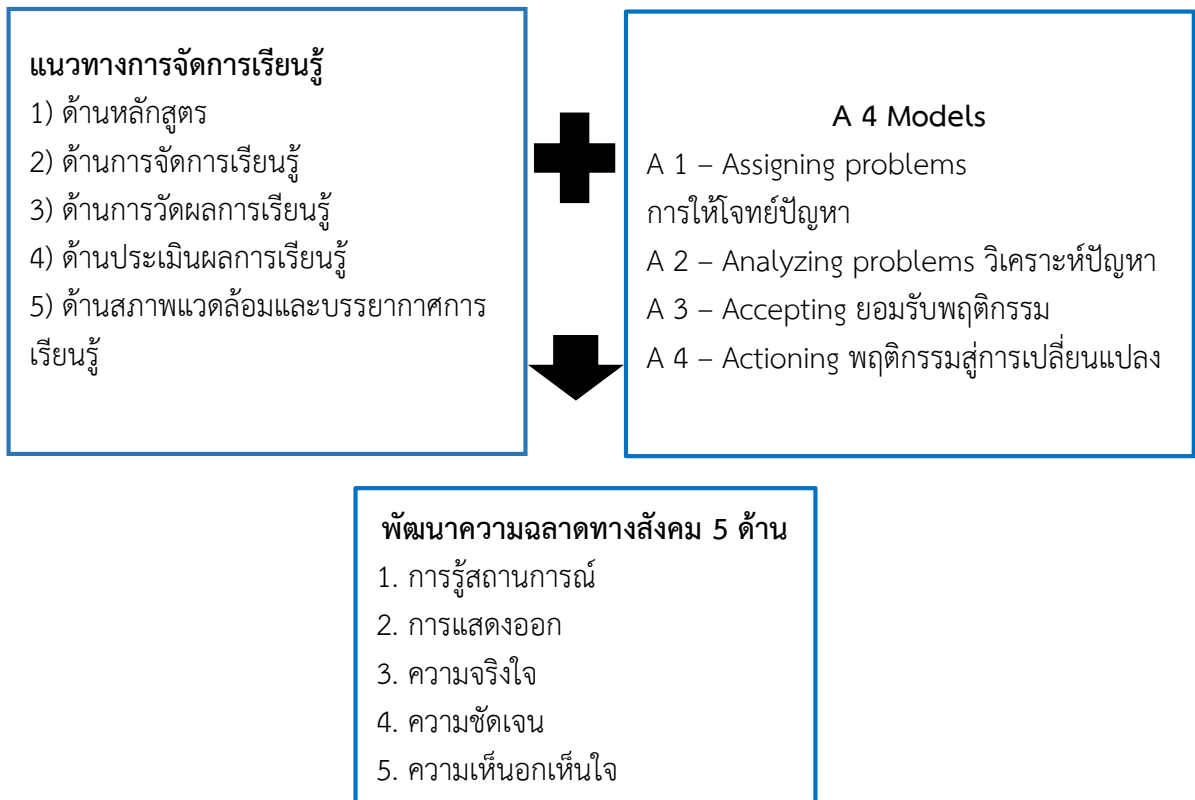
2.3 ความจริงใจ ผู้เรียนแสดงความเป็นตัวตนของตนเองออกมาให้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน พูดกับเพื่อนอย่าง ตรงไปตรงมาให้กับเพื่อนเข้าใจ เมื่อมีปัญหากันในห้องเรียนก็ปรับความเข้าใจกันแล้วก็กลับมาทำกิจกรรมร่วมกัน

2.4 ความชัดเจน ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกทางความคิดเห็น สามารถยกมือแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ตนคิด พร้อมกับแสดงข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ นำเสนอความคิดของตนเอง และสามารถใช้อำนาจโดยวิธีการโน้มน้าวให้ เพื่อน ๆ สามารถร่วมปฏิบัติกับตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2.5 ความเห็นอกเห็นใจ ผู้เรียนมีความสมัครใจในการช่วยเหลือเกื้อกูล เพื่อนร่วมชั้นเรียนและภายนอก ห้องเรียน เมื่อเห็นใครได้รับความเดือดร้อนก็พร้อมจะช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ พร้อมกับการแบ่งปัน เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ในสิ่ง ที่ตนเองมีให้กับผู้อื่น

เมื่อผู้เรียนผ่านการจัดกิจกรรมโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม จากรูปแบบ A4 ทั้งนี้ ผู้เรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางสังคมที่มากขึ้น จนสามารถทำให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้ 1. กิจกรรมร้องเพลงเปิดหมวก เพื่อระดมทุนในการจัดกิจกรรมจิตอาสาจิตสาธารณะ 2. ช่วยเหลือบ้านนักเรียนที่ประสบอัคคีภัย 3. กิจกรรมกล้าอาสาปันรอยยิ้ม โครงการคนดีศรีสองแควของจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมแสดงจิตอาสา ช่วยเหลือผู้อื่น และการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันภายในสังคม พร้อมนำสิ่งที่ได้มาจัดทำโครงการจิตอาสาจิตสาธารณะภายใต้โครงการคนดีศรีสองแควของจังหวัดพิษณุโลก โดยผู้เรียนได้ร่วมกันสร้างห้องน้ำให้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนจนกิจกรรมนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม ของนักเรียนโรงเรียนเนินสะอาดวิทยาคม

ที่มา: Buasri, Sriphan & Soythong (2022)

การอภิปรายผล

ผลการศึกษากิจการการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์นั้นต่างก็มุ่งเน้นการวัดความฉลาดทางสังคมไปที่การสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเรียนร่วมกัน ให้ผู้เรียนได้รู้จักหลักการปฏิบัติตนที่ดี ตนนำสู่การทำงานร่วมกันได้ และเมื่อผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันผู้อื่นได้แล้วนั้น ก็จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความฉลาดทางสังคม และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ในทุกระดับ โดยต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่ระดับวัยเรียนจนถึงระดับผู้บริหารได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaithikulrot, Mahasinpaisan & Maneechot (2021) ศึกษาว่า การวัดความฉลาดทางอารมณ์และสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีตัวบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์และสังคมที่มีความทันสมัย มีความเป็น

ปรนัยและไม่ซ้ำซ้อน เพื่อสะท้อนว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ คือ เป็นผู้ที่มีรู้และเข้าใจในตนเอง สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้และมีความฉลาดทางสังคม คือ เป็นผู้ตระหนักรู้ต่อสังคมและสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นได้ ตัวบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์และสังคมจึงเป็นสิ่งยืนยันความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกันสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการพัฒนาความฉลาดทางสังคมนั้นคือการตระหนักรู้ต่อสังคม และเป็นบุคคลที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกับบุคคลอื่นได้ไม่ว่าจะทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยจะถือว่าเป็นสิ่งที่ดีต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม พบว่าการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้น สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางสังคมได้ โดยมีการจัดเป็นขั้นตอนที่มีวิธีการที่ชัดเจน ให้ผู้เรียนได้ลองร่วมมือร่วมกันคิด ร่วมกันทำ นำมาใช้พัฒนาความฉลาดทางสังคมสอดคล้องกับการนำทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ไปใช้ในการเรียนการสอนของ (Chaicharoen, 2011) ที่อธิบายว่าใช้การเรียนรู้เป็นกระบวนการลงมือปฏิบัติประสบการณ์ตรง ค้นหาวิธีการแก้ปัญหา และการเรียนรู้ควรเป็นองค์รวม เน้นสภาพจริง และสิ่งที่เป็นจริงในห้องเรียน ผู้เรียนจะมีโอกาสสร้างความรู้ผ่านประสบการณ์ความรู้ของตนเองที่ไม่ได้มาจากการบอกหรือ การสอนของครู โดยผ่านทางวิธีการจัดการจัดการเรียนรู้แบบ A4 ซึ่งสอดคล้องกับการใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม โดยมีรูปแบบดังต่อไปนี้ A1-Assigning problems การให้โจทย์ปัญหา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาที่สะท้อนจากบุคคลในชุมชนเอง เป็นสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนได้ประสบจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหาและเกิดการกระตุ้นความคิด A2 – Analyzing problems วิเคราะห์ปัญหา เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้จากปัญหาผ่านการสัมภาษณ์แล้วนั้น ผู้เรียนนำปัญหากลับมายังห้องเรียน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่พบร่วมกัน ทั้งการพูดคุย วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนกัน เพื่อหาสาเหตุของปัญหาเพื่อหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนภายในกลุ่มเอง พร้อมกับนำเสนอสิ่งที่ได้วิเคราะห์สู่เพื่อนทั้งห้องเรียน เพื่อร่วมทำการวิเคราะห์ร่วมกันอีกครั้ง A3-Accepting ยอมรับพฤติกรรม ในการสร้างพฤติกรรมให้ผู้เรียนเป็นที่ยอมรับ ต้องเริ่มจากการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองว่าเป็นอย่างไร เพื่อสะท้อนพฤติกรรมออกมาแล้วผู้เรียนจะเรียนรู้พฤติกรรมนั้น ๆ และพร้อมยอมรับพฤติกรรมของตนเองเพื่อนำไปใช้พัฒนาและปรับปรุงตนเองต่อไป เนื่องจากเมื่อผู้เรียนสามารถยอมรับพฤติกรรมตนเองได้ เป็นส่วนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงเจตคติของตนเองได้เช่นกัน A4-Actioning พฤติกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง เมื่อถึงขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากการเรียนรู้แล้ว พฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเกิดขึ้นจากตัวของผู้เรียนเองได้รับการพัฒนาครบทุกด้านทั้งความรู้ ทักษะ ทศนคติไปพร้อมกัน ซึ่งเมื่อผ่านการจัดการเรียนรู้ขั้นผู้เรียนมีพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมที่สูงขึ้น โดยการใช้ชุดกิจกรรมนี้เอง ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ความฉลาดทางสังคมของผู้เรียนสูงขึ้น จากรูปแบบ A4 ทั้งนี้ ผู้เรียนสามารถจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้ 1) กิจกรรมร้องเพลงเปิดหมวก เพื่อระดมทุนในการจัดกิจกรรมจิตอาสา จิตสาธารณะ 2) ช่วยเหลือบ้านนักเรียนที่ประสบอัคคีภัย 3) กิจกรรมกล้าอาสาปันรอยยิ้ม โครงการคนดีศรีสองแควของจังหวัดพิษณุโลก โดยกิจกรรมที่ผู้เรียนจัดขึ้นนี้สามารถสะท้อนถึงความเข้าใจผู้อื่น ความเข้าใจสังคมที่เกิดขึ้นมากขึ้น แสดงความสัมพันธ์ที่ดีกันในสังคม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความฉลาดทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (Thanthong, 2022) ที่กล่าวว่าความฉลาดทางสังคมเป็นความสามารถด้านพุทธิปัญญาที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ชาญฉลาด มีองค์ประกอบหลักที่สังเคราะห์ขึ้น 3 ประการ ได้แก่ ความเข้าใจผู้อื่น ความเข้าใจทางสังคม และพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งเกิดขึ้นตามกลไกของระบบประสาท ทั้งนี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการเสริมสร้างการเชื่อมต่อระหว่างกันและความรู้ทางสังคมแก่บุคคลที่จะถูกใช้ในกระบวนการแปลความหมายภายในสมองและนำไปสู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างละเอียด ถี่ถ้วนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาความฉลาดทางสังคมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ตามบริบทของสถานศึกษา

2. ควรมีการวางแผนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่เสมอ ในการใช้ปัญหาสังคมเข้ามาจัดการเรียนรู้ โดยในแต่ละขั้นตอนต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ และใช้เวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้

3. ครูควรมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม เพื่อจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพผ่าน 5 องค์ประกอบ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลการเรียนรู้ 4) ด้านประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรนำปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน มาจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย การมีส่วนร่วมของชุมชน มีการบูรณาการ จนสามารถพัฒนาพฤติกรรมและมุมมองของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วน ทุกด้านเพื่อนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความฉลาดทางสังคมที่เหมาะสม

2. ควรศึกษาข้อมูลการใช้ปัญหาเป็นฐานที่หลากหลาย มีการศึกษาสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอนให้หลากหลาย เพื่อนำไปสู่เนื้อหาสาระ วิธีการจัดการเรียนรู้ ที่เหมาะสมที่สุด เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงและสร้างปรับปรุงและพัฒนาในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของแต่ละสถานศึกษาดียิ่งขึ้นไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ที่ดูแลการวิจัยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา และขอขอบคุณแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย ในโครงการสนับสนุนกิจกรรมการวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ให้โอกาสมอบทุนสนับสนุนในการทำวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาสังคมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคม

References

- Bunsiricharungrat, P. (2015). *Principles of social intelligence development*. Bangkok: Je Diamong (in Thai)
- Chaicharoen, S. (2011). *Educational Technology: Principles, Theory, and Practice*. 2nd Edition. Khon Kaen: Klang Nana Wittaya Printing House (in Thai)
- Chaithikulrot, W., Mahasinpaisan, T. & Maneechot, T. (2021). Educational institute administrators and the development of emotional and social intelligence indicators. *Journal of Measurement, Evaluation, Statistics and Social Science Research*, 2(1), 17-26 (in Thai)
- Decharin, P. (2015). *Social intelligence (online)*. Retrieved 2021, April 25, From <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/108423> (in Thai)
- Kongsomchit, P. (2016). *Social Intelligence (SQ) in the 21st Century*. Retrieved 2021, April 20, From <https://chumphon.mju.ac.th/openFile.aspx?id=MTcWmJlZ> (in Thai)

- Limsuwanphat, T., & Wongtim, S. (2017). Results of using a series of activities to develop social intelligence among inmates who violate discipline at Bang Kwang Central Prison. Nonthaburi Province. *Police Nurse Journal*, 9(1), 128-138 (in Thai)
- Luankaew, K. (2020). *Solving social problems before economic problems*. Retrieved 2021, March 15, from <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/124434> (in Thai)
- Ministry of Education. (2008). *Basic Education Core Curriculum*. Bangkok: Teachers Council of Thailand Ladprao Printing House (in Thai)
- Thairath online. (2021). *Shocked mother, son in Grade 3, stabbed 3 wounds at school. The teacher said because he was teasing his friend*. Retrieved 2021 June, 23, from <https://www.thairath.co.th/news/local/north/2122776> (in Thai)
- Thairath online. (2021). *Police go to the area to prove the rubber seat "Nong Po" burning point, confident that the boyfriend will do it. Alone*. Retrieved 2021, March 10, from <https://www.thairath.co.th/news/crime/2047741> (in Thai)
- Thanthong, S. (2022). *Social Intelligence: The essential attribute of pre-service teachers*. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University*, 12(3), 270-284. (in Thai)
- The Secretariat of the Education Council. (2017). *National Education Plan B.E. 2017 – 2036*. Bangkok: Sweet Chili Graphic Co., Ltd. 2017 (in Thai)

ผู้เขียน

นางสาวชวล บัวศรี

นักศึกษาปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
เลขที่ 99 หมู่ 9 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000
E-mail: kaem.khachon@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์

ประธานที่ปรึกษา ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
เลขที่ 99 หมู่ 9 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000
E-mail: atcharamay@hotmail.com

ดร.ปริญญา สร้อยทอง

กรรมการที่ปรึกษา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
เลขที่ 99 หมู่ 9 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000
E-mail: parinyas@nu.ac.th

